

‘Ik vind mezelf een FEMINIST 4.0’

Bram Bakker (1963) is schrijver, uitgever, staat in het theater en is de bekendste psychiater van Nederland. Hij schuwt niet om zijn mening te geven. Aan OPZIJ vertelt hij over de belangrijkste vrouwen in zijn leven. ‘Brand maar los.’

DE MOEDER

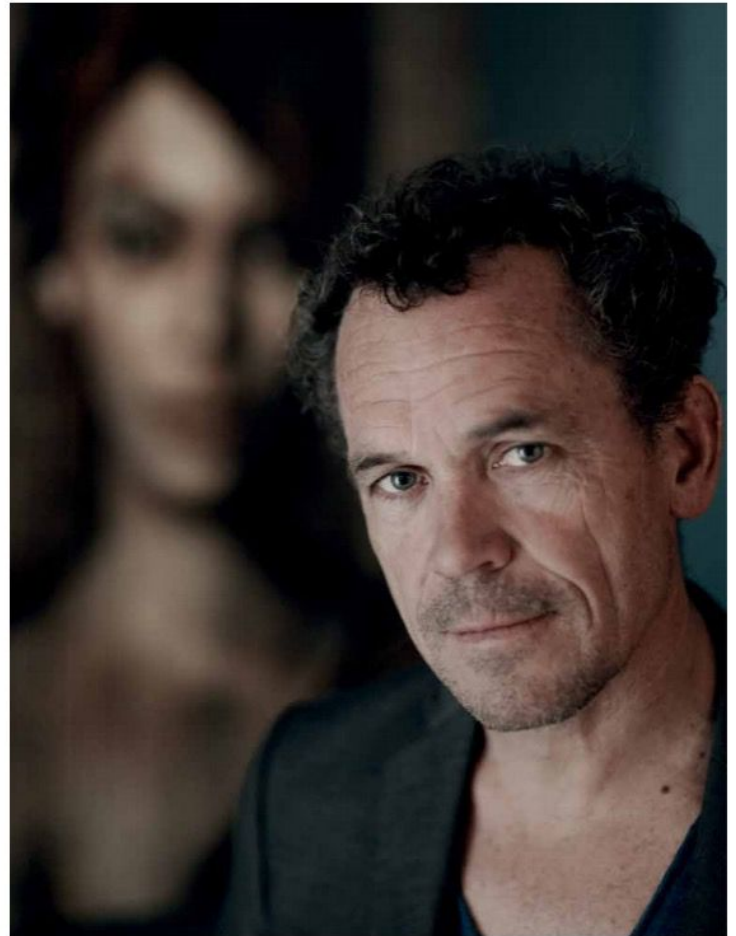
“Het is heel erg cliché: mijn moeder is met voorsprong de belangrijkste vrouw in mijn leven. Ik ben heel blij met mijn vriendin en hoop dat we nog lang samen blijven, maar mijn moeder valt niet te evenaren. Dat geldt voor elke man natuurlijk. We doen alsof alleen Italianen moederskindjes zijn, maar voor iedere man is de moeder belangrijk. Ik heb een theorie, die is niet wetenschappelijk onderzocht overigens: de meeste gekkigheid zit in de moeder-zoonrelatie. Tussen moeders en zoons knettert het 't hardst. Het is biologisch. De meerderheid van de mannen is hetero, maar met je moeder ga je niet naar bed. Die moederfiguur moet je omzetten in een andere vrouw, die dan voor jou de belangrijkste persoon in je leven wordt. Ervan uitgaande dat je hetero bent en een vaste relatie wilt, dan moet je je moeder vervangen. Dat lukt veel mannen niet. Veel mannen zoeken onbewust naar een vrouw die op hun moeder lijkt, als de relatie met hun moeder goed en prettig is. Omgekeerd gebeurt dat ook: als je een naare relatie hebt met je moeder dan ga je op zoek naar iemand die niet op je moeder lijkt. Mijn vriendin lijkt totaal niet

op mijn moeder trouwens, maar de relatie met mijn moeder is wel ok. Er zijn veel emoties tussen mijn moeder en mij, het is ingewikkeld. Dat komt doordat mijn moeder meer dan gemiddeld bepalend is geweest voor wie ik ben geworden. Ik lijk qua karakter veel op haar. Ze heeft me streng opgevoed: hard werken en niet zeuren. Ze leerde me kritisch te zijn, onafhankelijk en maatschappelijk geëngageerd. Ze heeft ook eigenschappen die ik minder waardeer of waar ik afstand probeer te nemen. Ik zal een voorbeeld geven: ze oordeelt redelijk makkelijk, ze vindt van een politicus van alles en dat is dan gebaseerd op wat ze had gelezen. In het begin was ik het er altijd blind mee eens, want als achtjarig ventje heeft je moeder altijd gelijk. Nu ben ik wat ouder en weet ik dat het ook belangrijk is om soms geen mening te hebben. In mijn werk bijvoorbeeld, mijn patiënten zitten niet altijd te wachten op wat ik van hen vind. Beroepsmatig moet ik niet te snel oordelen. Naarmate ik ouder word, vind ik gelijk hebben ook steeds minder interessant. De mensheid gaat er niet op vooruit door in zijn eigen gelijk te blijven hangen. Laat het gewoon rusten en kijk wat ons bindt.

“Mijn moeder leerde me dat zodra je iets ziet wat onrechtvaardig is, je opstaat en je je mull opentrek. Als je echt iets vindt, dan moet je dat gewoon zeggen. Niet stilzwijgend toekijken, dat is mijn motto. Dat kan ook weleens tegen je werken, daar heb ik ruime ervaring mee. Recent heb ik geroepen dat ik het systeem met de zorgverzekeraars kut vind, een prachtig voorbeeld waarvan mensen zeggen: dat is zo, maar dat moet je niet zo zeggen.”

DE VRIENDIN

“Mijn vriendin is hoogleraar Klinische Psychologie. We hebben elkaar leren kennen toen we bij dezelfde hoogleraar ons proefschrift schreven. Toen mijn proefschrift af was, heb ik nooit meer iets aan wetenschap gedaan, zij is daarna juist onderzoek gaan doen. We hebben een gedeeld vertrekpunt, maar je zou kunnen zeggen dat zij mijn werk onderzoekt.

Mijn vriendin lijkt helemaal niet op mijn moeder. Dat verontwaardigde wat mijn moeder en ik hebben, dat je je overal druk over maakt, heeft zij niet. Ze heeft niet de behoefte om haar normen en waarden van de daken te schreeuwen. Dat is haar grote waarde voor mij. Ze is zo anders dan ik, daarmee heb ik een grote tegenkracht. We zijn echt tegenpolen. Iedereen met een lange relatie, wij zijn twintig jaar samen, spiegelt zich aan de ander. Bij alles wat ik doe, vraag ik me af: hoe zou Bernet dit doen of wat vindt zij hiervan? Ik ken mijn normen en waarden, maar die van haar ken ik niet zo goed. Het is een alternatief voor wat ik ook zou kunnen doen. Niet mijn geweten, dat is mijn moeder, maar een andere manier om ermee te gaan is mijn vriendin.

We praten niet veel over werk, maar we zijn het niet oneens over hoe we ons werk doen. We hebben het veel over de kinderen, we hebben een zoon van veertien en een dochter van twaalf. We praten graag maar te weinig over cultuur. Onze hobby is film en theater, alleen is het nu zo'n hobby die met iemand anders wordt beoefend, want als je kinderen hebt past de een op hen en de ander gaat uit. Straks als onze dochter geen oppas meer nodig heeft, kunnen we ook samen weer weg en daar kijken we allebei ook naar uit.

Met ons gezin houden we erg van reizen. Als het vakantie is, dan zijn we weg. Altijd op wintersport, altijd een weekje naar een boerderij in Frankrijk en in de zomer een verre reis. Bali, Thailand, Amerika, Canada. Reizen is de manier om je werk even uit te zetten. Ons gezin komt dan echt tot bloei.

DE DOCHTER

“Ze is een heel geslaagd mengproduct van Bernet en mij. Luna houdt van mode, dat is echt haar ding, en kijkt daar heel ondernemend naar. Dat herken ik wel, ik denk dat ze dat van mij heeft. Ze is heel geïnteresseerd in emoties, ze is heel vres voor haar leeftijd. Ze denkt goed na over dingen, dat heeft ze van mijn vriendin. Ze neemt er de tijd voor, dat vind ik heel leuk. Dan zit ze op haar kamer en dan gaat ze nadenken. Ik wil gewoon dat ze gelukkig wordt. Ik hoop dat we zo'n prettige relatie als nu houden, we zijn erg knuffelig.

Ik vind het vervelend om te denken dat het succesvol zijn van ouders hun kinderen niet helpt. Ik heb mijn ouders als springplank gebruikt. Wat moeten die kinderen van mij worden? De zoon van Johan Cruyff is bijvoorbeeld niet zo goed als zijn vader. Stel, een van onze kinderen wil wetenschapper worden, de kans dat ze zo tot zo goed worden als hun moeder is niet zo groot, want zij is Champions League-wetenschap. Dan is het prima als je in de Eredivisie-wetenschap belandt, maar dan ben je nog niet zo goed als je moeder.

Als er iets is met mijn zoon of dochter, dan blijf ik hen bekijken als vader, niet als psychiater. Een huisarts stuurt zijn zieke kind ook naar een andere huisarts. Ik vraag nooit: hoe voel je je daarbij? No way!”

DE TEGENSPEELSTER

“Marjolijn van Kooten is het levende bewijs dat iemand die ooit een patiënt van je is geweest ook een vriend kan worden. We trekken veel op samen in ons theaterstuk, ze is mijn beste vriendin. En dat terwijl ik helemaal geen vriendinnenman ben, ik heb meer vriendschappen met mannen. Meisjes zijn meer voor seks. Ik vind mezelf een feminist 4.0, ik vind het zo fijn om met vrouwen te werken. Vrouwen zijn veel inhoudelijker. Bij mannen speelt testosteron altijd als storender op de achtergrond mee, ze zijn zo hantig. Vrouwen zijn veel verstandiger, denken langer na. Vrouwen zouden wel meer moeten zeggen wat ze echt vinden.”

DE BEKENDE TANTE

“Tante Riek is inmiddels een zeventigplusser, ze is de enige zus van mijn vader. Ze is stedenbouwkundige. Ze heeft de Kop van Zuid ontwikkeld, de Erasmusbrug heeft zij bedacht, over de A2 heeft ze de Leidse Rijnwijk verbonden met de stad Utrecht en had een plan voor een 140 meter hoge kantoortoren in Utrecht – dat werd in de volksmond ‘de piek van Riek’ genoemd. Carrièretechnisch is tante Riek mijn idool. Ze is erg out of the box. Als iets niet lukte, zei ze altijd tegen zichzelf: Tom Poes verzin een list. Dat zinnetje heb ik nog steeds in mijn hoofd en dat gebruik ik ook. Ik zie haar overigens niet meer, mijn vader en zij zijn gebrouilleerd. Ze werkt nog steeds, ik denk dat ze werkt totdat ze dood gaat. Een fascinerende vrouw.”

Bram met dochter Luna

DE VROUW

“De tragiek van het vrouw-zijn is dat moeders zo verstandig zijn. ‘Ik doe wel een stapje terug met mijn carrière, want dat is beter voor de kinderen.’ Misschien is dat wel beter voor de kinderen, maar voor de samenleving is dat zo jammer. Intelligente vrouwen die hun moederschap verliezen boven hun maatschappelijke betrokkenheid. Waar ik echt zo boos over ben, is dat er in de Tweede Kamer maar een stuk of vijftig vrouwen zitten. Dat vind ik zo gênant. De helft moet gewoon vrouw zijn. Ook in het bedrijfsleven moet gewoon een norm komen. Die gasten die aan de top zitten met hun grote piemels, die gaan dat toch niet laten gebeuren. Het moet gewoon bij wet verplicht worden, het komt niet vanzelf goed. Stel, ik word gebeld om vanavond bij Pauw aan tafel te zitten over een bepaald thema, als ze me dan bellen om te zeggen dat ze voor een vrouw hebben gekozen omdat er anders alleen maar mannen aan tafel zitten dan zeg ik: gelijk heb je! Ik vind het zo belangrijk dat er vrouwen aan tafel zitten, er zijn nu gewoon te veel mannen op tv. Nog zoiets, mijn vriendin en ik hebben de opvoeding van

onze kinderen *fiftyfifty* verdeeld. Daar moet je elkaar dan aan houden. Als ze niet oplet, dan doet zij 55 en ik 45 procent. Vrouwen doen dat toch makkelijker, maar dat moet stoppen. In een relatie waarbij twee ouders werken zou het volgens mij zo moeten zijn dat je afsprekt: we doen het samen en we houden elkaar eraan. Dat werkt. In de praktijk moest ze me weleens terugfluiten en ik haar. Dat is goed, anders zou je een saaie relatie krijgen. Ik denk dat je elkaar scherp moet houden in een relatie. Haar carrière is even belangrijk als de mijne. Ik heb honderden jonge vrouwen met een baan en een kind gezien die een burn-out hadden. Ze maken allemaal dezelfde fout: ze gaan niet staan voor hun eigen behoeftes en noden. Als jij twee avonden per week nodig hebt om dronken te worden met een vriend of vrienden, we kunnen erover twisten of het gezond is, maar dan moet je dat doen. Zodra je dat niet meer doet, is het wachten op problemen. Het is *of fiftyfifty* of een van de ouders thuis. Het gaat anders altijd schuiven en de vrouw offert zich op. Het eindigt ermee dat jij onder je tennisseraar ligt en hij op z'n directiesecretaresse. Het gaat echt niet werken.”

‘Het eindigt ermee dat jij op je tennisleraar ligt en hij op z'n directiesecretaresse’